

KESKKONNAAMET

Ain-Meelis Hannus
Riigimetsa Majandamise Keskus
ain-meelis.hannus@rmk.ee

Teie 06.01.2026 nr 3-2.1/2026/94

Meie 22.01.2026 nr 6-2/26/1477

Ettepanekud Hüpasaare maaparandusehitiste hoiutööde kava koostamiseks

Austatud Ain-Meelis Hannus

Esitasite¹ Keskkonnaametile seisukoha avaldamiseks Viljandi maakonda Põhja-Sakala valda Arjadi, Karjasoo, Kibaru, Rääka ja Ängi küladesse jäävate Karjasoo TTP-205, Labida TTP-357, Hüpasaare TP-610 ja Kibaru MM-1971 maaparandusehitiste hoiutööde kava lähteülesande asendiplaanid. Hoiutööde käigus uuendatakse truubid, kuivendus- ja teekraavid, nende eesvoolud, rekonstrueeritakse/uuendatakse metsateed.

Keskkonnaamet tutvunud kavandatava hoiutööde alaga. Kava koostamisel palume arvestada alljärgnevaga

Kaitstavad loodusobjektid

Eesti looduse infosüsteemi (EELIS, Keskkonnaagentuur) andmetel on alal järgnevate kaitsealuste liikide elupaigad:

1. I kaitsekategooria taim nõmmeluga (*Juncus squarrosus*) elupaik². Taime kahjustamine on keelatud³.
2. III kaitsekategooria karukolla (*Lycopodium clavatum*) elupaik KLO9338101, mis on kujutatud mööda kraave. Seal leidub karukolda kogu alal, aga paiguti. Teispool kraave on soo. Kraavides palume tömahud kavandada minimaalses mahus, et mitte suurendada Sarisoole kuivendavat mõju, mis pole mh metsisele (*Tetrao urogallus*) kindlasti soodne. Lisaks leidub ka karukolla elupaik KLO9355480. III kaitsekategooria taimede hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas, on keelatud⁴.
3. III kaitsekategooria sulgjas õhiku (*Neckera pennata*) elupaik⁵, mis kattub vääriselupaigaga nr.212455. Kui tagatakse vääriselupaiga kaitse, tagatakse ka III kaitsekategooria liigi elupaiga kaitse.
4. II kaitsekategooria metsise elupaigad⁶. Projekti ala külgneb ka metsise mängupaigaga⁷. Mängualal ei või teha mürarikkeid töid 1. märtsist 15. juulini ja väljaspool mänguala asuvas elupaiga osas 1. aprillist 15. juulini (looduskaitseaduse, *edaspidi LKS* § 55 lg 6).
5. III kaitsekategooria laanepüü (*Tetrastes bonasia*) elupaigad⁸, EELISes piiritletud elupaigas või 50 m kauguseni punktobjektist seada raieale ajaline piirang 1. aprillist kuni 30. juunini (LKS § 55 lg 6).

¹ Kiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 07.01.2026 nr 7-9/26/306 all.

² Registrikood KLO9338098.

³ Looduskaitseaduse § 55 lg 7.

⁴ Looduskaitseaduse § 55 lg 8.

⁵ Registrikood KLO9404631.

⁶ Registrikoodid KLO9102070, KLO9102072 ja KLO9134346.

⁷ EELIS ID 299120753.

⁸ Registrikoodid KLO9121029 ja KLO9121027.

6. III kaitsekategooria händkaku (*Strix uralensis*) elupaik⁹. EELISes piiritletud elupaigas või 100 m kauguseni pesapaigast seada raietele ajaline piirang 15. veebruarist kuni 30. juunini (LKS § 55 lg 6).
7. III kaitsekategooria hiireviu (*Buteo buteo*) elupaik¹⁰ ja projekti alale jääb ka pesapuu¹¹. Keelatud on pesapuu raie (LKS § 55 lg 6¹ p 1) ning EELISes piiritletud elupaigas või 300 m kauguseni pesapuust seada raietele ajaline piirang 15. märtsist kuni 31. juulini (LKS § 55 lg 6).
8. III kaitsekategooria väike-kärbsenäpi (*Ficedula parva*) elupaik¹². EELISes piiritletud elupaigas või 100 m kauguseni punktobjektist seada raietele ajaline piirang 1. maist kuni 15. juulini (LKS § 55 lg 6).
9. Projekti alale jääb võõrliigi Sosnovski karuputke (*Heracleum sosnowskyi*) kasvukoht¹³. Vältida tuleb masinatega liikumise alal. Karuputke seemned võivad idanemisvõimelisena püsida pinnases kuni 10 aastat, seega on väga oluline, et masinad asukohas väljapool teid ei liiguks ja seemned mullaga edasi ei leviks.

Projekti alale jäävate kaitstavate loodusobjektide osas leiame järgnevalt:

1. Projekti ala vahetusse lähedusse jäävad projekteeritavad Loodusmetsade looduskaitseala Loodusmetsade sihtkaitsevööndid¹⁴. Keskkonnaameti hinnangul hooldustööde läbiviimine projekteeritavat objekti ei ohusta, kui materjali alale ei paigutata ning puid Loodusmetsade looduskaitseala Loodusmetsade sihtkaitsevööndis ei raiuta.
2. Projektiala ümbritseb Juhkreõue tee metsise püsielupaiga¹⁵ sihtkaitsevööndit¹⁶ ning ka metsise mängupaika¹⁷. Inimeste viibimine on keelatud 1. veebruarist 30. juunini¹⁸. Sihtkaitsevööndis on püsielupaiga valitseja nõusolekul 1. juulist kuni 31. jaanuarini lubatud olemasolevate teede ja tehnovõrgu rajatiste hooldustööd¹⁹. Teekraavide- ja truupide korrastamisel tuleb kinni pidada ajalisest piirangust.
3. Projekti alale jäävad Natura elupaigad 91D0*²⁰, 9080*²¹. Kuna mõlemad elupaigad on artikli 17 veebitööriista elupaikade seisundi raporti alusel vastavalt [halvas ja ebasoodsas-puudulikus seisundis](#), tuleb tööd kavandada selliselt, et elupaikade seisundit ei halvendataks. Juuritavaid kande ja langeetatud puid ei tohi elupaika jätta. Väljakaevatud pinnas tuleb planeerida ühtlase kihina.
4. Projektiala külgneb Lehtsaare looduskaitseala²² Karjasoo²³ ja Lehtsaare sihtkaitsevöönditega²⁴ ning metsise mängupaigaga²⁵. Karjasoo ja Lehtsaare sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on säilitada ja taastada metsa- ja sookoosluste looduslikku seisundit ja seeläbi neile kooslustele omast elustiku mitmekesisust. Karjasoo sihtkaitsevööndi eesmärk on lisaks eelnevale tagada kaitseala eesmärgiks olevatele linnuliikidele pesitsusaegne häirimatus²⁶. Kaitsealal on keelatud inimeste viibimine Karjasoo sihtkaitsevööndis, mis kattub metsise mängupaigaga, 1. veebruarist kuni 31. juulini²⁷. Kaitseala valitseja ehk Keskkonnaameti nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööd ja loodusliku veerežiimi taastamine²⁸.
5. Projektialale jääb kaitsealune üksikobjekt Labidakivi²⁹, mille piiranguvööndi ulatus on 30 m³⁰. Kaitstava looduse üksikobjekti (edaspidi *üksikobjekt*) kaitse-eesmärk on kaitsta ja säilitada teadusliku, esteetilise või ajaloolis-kultuurilise väärtusega elusa või eluta loodusobjekti, nagu puu, allikas, rändrahn, juga, karestik, pank, astang, paljand, koobas, karst või nende rühm, seisundit ja

⁹ Registrikood KLO9121937.

¹⁰ Registrikood KLO9122633.

¹¹ EELIS ID 2123721600.

¹² Registrikood KLO9122915.

¹³ Registrikood VLL1008918.

¹⁴ EELIS ID 816961333.

¹⁵ Registrikood KLO3000060.

¹⁶ Registrikood KLO3100121.

¹⁷ EELIS ID -112049625.

¹⁸ Keskkonnaministri 13.01.2005 määruse nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ § 4 lg 5.

¹⁹ Keskkonnaministri 13.01.2005 määruse nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ § 4 lg 5¹.

²⁰ EELIS ID 245545540.

²¹ EELIS ID -49945481.

²² Registrikood KLO1000268.

²³ Registrikood KLO1101703.

²⁴ Registrikood KLO1100934.

²⁵ EELIS ID -1048548228.

²⁶ Vabariigi Valitsuse 22.06.2017 määruse nr 120 „Lehtsaare looduskaitseala kaitse-eeskiri“ § 6.

²⁷ Vabariigi Valitsuse 22.06.2017 määruse nr 120 „Lehtsaare looduskaitseala kaitse-eeskiri“ § 8 lg 1 p 3.

²⁸ Vabariigi Valitsuse 22.06.2017 määruse nr 120 „Lehtsaare looduskaitseala kaitse-eeskiri“ § 7 lg 6 p 1.

²⁹ Registrikood KLO4000498.

³⁰ Keskkonnaministri 16.03.2023 määrus nr 15 „Viljandi maakonna kaitstavad looduse üksikobjektid ja nende piiranguvööndi ulatus“ § 3 p 9.

ilmet ning üksikobjekti ümbritseva maastiku ilmet³¹. Üksikobjekti kaitse-eesmärki ega seisundit ei ole lubatud kahjustada³². Seejuures ei ole lubatud pinnas kahjustada³³, k.a kuni 30 cm roobaste tekitamine.

Must-toonekurg (*Ciconia nigra*)

Kogu projekti ala jääb must-toonekure võimaliku toitumisala sisse, ümberringi jääb 20 km raadiusesse EELISE andmetel kuus kure elupaika (KLO9128700, KLO9128765, KLO9128766, KLO9132024, KLO9128711 ja KLO9128710), seega tuleks rakendada meetmeid, et rekitavad loodulikud veekogud oleks ka edaspidi kurele potentsiaalsed toitumisveekogud:

1. Looduslikus või loodusliku ilmega sängis voolavaid jõgesid ja eesvoole mitte õgvendada ega süvendada, loobuda ka taastuma hakanud jõgede rekonstrueerimisest must-toonekure kodupiirkondades (20 km raadiuses pesadest).
2. Puhastatavasse kraavi tuleb rajada vähemalt üks laiend, süvik või kärestik iga 100 m tagant, eelistatult käänakutele ja kraavide ühinemiskohtadesse.
3. 100 ha kraavitud metsamaa kohta tuleb rajada vähemalt 5 leevendustiiki. Tiigid peaksid paiknema kogumikena, igas kogumikus 2–3 tiiki, kus nendevaheline kaugus on kuni 200 m.
4. Must-toonekure toitumisvõimaluste parandamine kodupiirkonda jäävatel vooluveekogudel, eeskätt üleliigse vösa ja risu eemaldamine jõest ja selle kallastelt kurele toitumiseks sobivates vooluveekogude lõikudes. Juurdepääsude avamine on vahetult positiivse mõjuga tegevus, mida Eestimaa Looduse Fond ja Kotkaklubi on koostööna juba mitmel pool Eestis ka teinud.
5. Õgvendatud, kuid taastuma hakanud jõelõikude looduslikkuse taastamine must-toonekure kodupiirkondades (voolusängi ja jõepõhja mitmekesistamine voolusuunajate, rahnude, loogete, kruusapadjandite jm lisamisega).
6. Kopra ülejutusalade säilitamine valgalade servaaladel ja valikuline kraavide sulgemine näiteks kaitsealadel asuvates kuivendussüsteemides kahepaiksete sigimistingimuste parandamiseks.

Üldised soovitusel:

1. Kalade rändetõkete eemaldamine või neile läbipääsude rajamine (üks suurema ökoloogilise mõjuga tegevus, mida on juba aastaid ka ellu viidud ja riiklikult toetatud).
2. Maaparanduse hooldustööde projekteerimise käigus tuleks kujundada sirgendatud tehissängis jõgedele ja ojadele uuesti looklev ja hüdromorfoloogiliselt varieeruv säng. Seda ennekõike sellistes kuivendussüsteemides või nende osades, kus vesi püsib kogu aasta vältel.
3. Kui maaparandustööd puudutavad looduslikke veekogumeid, tuleks nii projekteerimisse kui ka tööde teostamisse kaasata ihtüoloog, nagu soovitab maaparandussüsteemide hooldamise hea tava.
4. Tuleks lõpetada setete eemaldamine jõgedest ja ojadest ja minna üle setete kogumisele ja eemaldamisele maaparanduskraavides. Ka kuivenduskraavides on settehulka võimalik vähendada samade elustikusõbralike vahenditega nagu jõgedest-ojadest, voolusuunajatega, rahnudega, põhjapaisude abil luhaaladele juhtimisega.
5. Kuivendussüsteemide rekonstrueerimise mõju vähendamiseks looduslikele veekogudele tuleks ojadesse-jõgedesse suubuvad kraaviotsad jätta 100 m ulatuses uuendamata/avamata.

Vääriselupaigad

Tööde piirkonnas asuvate vääriselupaikade puhul tuleb arvestada järgnevaga:

1. Vääriselupaiga piirides ja lähemal kui 50 m uusi kuivenduskraave ei rajata ja olemasolevaid ei rekonstrueerita, va eesvoolud.
2. Kavandatavate töödega ei tohi vääriselupaiku kahjustada.
3. Vääriselupaikades ei tohi kavandavate tööde tagajärjel niiskusrežiim muutuda.
4. Projektis tuleks hinnata vääriselupaikade alal ja nende mõjualas (kuni 30 m objekti piirist) iga vääriselupaiga põhiselt tööde mõju vääriselupaigale ning projekteerida võimalikult vääriselupaiku säästvaid lahendusi.

Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

³¹ Keskkonnaministri 01.03.2023 määrus nr 10 „Kaitstavate looduse üksikobjektide kaitse-eeskiri“ § 1 lg 1.

³² Keskkonnaministri 01.03.2023 määrus nr 10 „Kaitstavate looduse üksikobjektide kaitse-eeskiri“ § 8 lg 1.

³³ Keskkonnaministri 01.03.2023 määrus nr 10 „Kaitstavate looduse üksikobjektide kaitse-eeskiri“ § 7 lg 3.

Arvestades, et kavandatava tegevuse alale ja lähedale jääb mitmeid kaitstavaid loodusobjekte, tuleb tegevusloa andjal tegevusloa³⁴ andmise menetluse käigus hinnata, kas kavandatav tegevus võib nendele objektidele mõju avaldada. Kui puudub selge veendumus, et oluline ebasoodne mõju on välistatud, tuleb tegevusloa andjal anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, selgitamaks välja tegevuse mõju ulatus ja olulisus³⁵.

Valdkonnad, mille puhul tuleb koostada eelhindang on toodud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lg 2 ning tegevusvaldkondade täpsustatud loetelu Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruses nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“. Eelnimetatud määruse § 15 p 8 kohaselt tuleb keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang anda sellise tegevuse puhul, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis võib üksi või koostoimes muu tegevusega eeldatavalt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala või kaitstavat loodusobjekti.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Kadri Tamm 5307 8913
kadri.tamm@keskkonnaamet.ee

Marek Paeküla 5460 0342 (vääriselupaigad)
marek.paekula@keskkonnaamet.ee

Stella Miil 5694 9023 (looduskasutus)
stella.miil@keskkonnaamet.ee

---

³⁴ Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 7.

³⁵ KeHJS § 11 lg 4.